
Галацька В. Л.

Кафедра Філологія та переклад, Дніпровський національний університет залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна (м. Дніпро, Україна)

ІНФОРМАЦІЙНО-ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ СУЧАСНОЇ ТЕАТРАЛЬНОЇ ПУБЛІЦИСТИКИ УКРАЇНИ

Розглядаються інформаційні характеристики сучасної театральної критики України. Аналізується її трагіко-драматичний зміст, представлений у вербальній манері.

Ключові слова: театральна публіцистика; аксіологічний вияв; естетичні категорії; інформація; комунікація

Galatska V. L.

Department of Philology and Translation, Dnipro National University of Railway Transport named after Academician V. Lasarian (Dnipro, Ukraine)

INFORMATIVE AND EVALUATIVE ASPECTS OF MODERN THEATRIC PUBLICISTIC WRITING OF UKRAINE

The informational characteristics of the Ukrainian theatrical literary criticism is considered. The categories of the tragic and dramatic verbally represented in the theatrical publicist discourse are analyzed.

Keywords: theatrical journalism; axiological dimension; aesthetic category; information; communication

Театральне мистецтво України епохи Незалежності розвивається у сфері екзистенційного освоєння людського буття, яке функціонує в категоріях емоційно-оцінних. Останні органічно екстраполюються на естетичні категорії трагічного, драматичного, комічного. Сценічне мистецтво завжди демонструвало свою ціннісно-орієнтаційну спрямованість, утілюючи духовну перспективу людства, прагнучи до творчого діалогу з глядачами. Таким способом здійснюється потужна комунікативна функція мистецтва Мельпомени, яка реалізується в структурному ланцюзі: комунікант – комунікатор. Цю властивість сценічного мистецтва підкреслюють такі театрознавці, культурологи та медіа-дослідники, як К. Бальме, Н. Корнієнко, Р. Ліч, П. Паві, Т. Орлова та ін.

Сучасне існування українського театру потребує об'єктивної, по-журналістськи виваженої інтерпретації сценічних реалій, діяльності відомих діячів сцени, враховуючи міждисциплінарність дослідницьких підходів та синергетичність бачення наукової проблеми. Сценічний код цього мистецтва представлений концептом К. С. Станіславського «запропоновані обставини». Сучасний науковий підхід висуває до цього виду мистецтва нові медійні характеристики, презентуючи його як «мистецьку

медію» (К. Бальме). Вона покликана в інтерактивних формах подачі сформувані у глядача свідомі національноцентричні, морально-етичні орієнтири.

Нинішній час, позначений глобалізаційними викликами, в театральній практиці відомих режисерів та акторів визначається пошуком сенсу людського буття, внутрішньої гармонії, свободи особистості. Публіцистичне бачення феномену театру, на наш погляд, повинне базуватися на знанні його природи, структури драматичного дійства. Його органічно втілює така драматична категорія, як драматичне. Вона, на думку професора К. П. Фролової, схематично представлена вербальною конструкцією «хоч-але», втілюючи засади одного з основних законів філософії –єдності та боротьби протилежностей. На рівні медіатекстів театральної проблематики вона відзначається експресивною подачею авторської думки, полемічністю авторського виступу. Варто зазначити, що провідні театральні критики України вдаються до панорамного осмислення сценічного простору: від масштабних театральних фестивалів («Мельпомена Таврії», «Київська пектораль», «Вересневі самоцвіти», «Класика сьогодні») до невдалих прем'єрних вистав регіональних театрів, лейтмотивних інтерв'ю з провідними діячами цього виду мистецтва.

Театр як найбільш універсальний, медійний вид мистецтва регулярно й різноманітно представлений у рубриках «Обличчя», «На сценах» всеукраїнського часопису «Кіно-театр». Полемічність як стильова манера та еквівалент вербального втілення естетичної категорії драматичне властиві відомому критику Олександрю Сакві. Його знакові для авторської манери рецензії, замальовки про акторів та режисерів засвідчують широкий мистецький кругозір, довершеність думки, артикульованої оригінальними заголовками драматичного наповнення («Сповідь на трьох», «Наш Хостікоєв» та ін.) Використання риторичного прийому ампліфікації істотно увиразнює критичний роздум про виставу за участю народної артистки України Г. Стефанової. Драматичну структуру аналітичного мислення передає також архітектоніка рецензії-роздуму «Сповідь на трьох», яка складається з 4 новел: «Непробивний Юкі», «Дух і глина», «П'єта», «Про що твоє життя, людино?».

Сутність людського буття окреслюється О. Саквою в розміреному драматичному темпоритмі, метафоризації думки: «І людина тут – актор, яким рухає Директор Театру Життя. Та цей актор – не раб, не маріонетка Промислу, він – особистість...» («Сповідь на трьох»). Філософсько-авторські узагальнення робить критик у творчому портреті «Наш Хостікоєв». Подаючи різноаспектні грані життя актора Анатолія Хостікоєва як людини, митця, невдалого політика, критик витворює концептуальний образ ідеального актора "

Сценічна умовність як основний концепт театральної системи К. Станіславського виступає переконливим чином у трагіко-драматичних координатах авторського бачення. Так, у постійній театральній рубриці аналітичного часопису «Дзеркало тижня» (сьогодні, на жаль, вже не існує друкованої версії видання) відомий журналіст Олег Вергеліс у численних оглядах, рецензіях, інтерв'ю панорамно представляє концептуальну картину театального світу України. Визначною рисою його стильової манери виступають сатиричні прийоми: авторська іронія та гротеск. Метафорично промовисті, іронічно забарвлені назви матеріалів («Чи губите ви театр?» та ін.) засвідчують оригінальну манеру викладу думки, інтертекстуально насиченої, просякнутої самоіронією, точної. Публіцист майстерно інтерпретує факти проблемного існування сценічного мистецтва нашої держави, застосовуючи багатий арсенал вербальних засобів: «Цей згасаючий театральний сезон залишається в пам'яті театральних людей як безпошадний та аморальний».

Підкреслено драматична манера інтерпретації театального факту концептуально виявляється в такому рідкісному жанрі сучасної театральної преси, як інтерв'ю-монолог. Герої подібних інтерв'ю виявляють авторську свідомість у полярно окреслених категоріях добра й зла, почуття провини й оптимістичного бачення життя. Драматично-трагічний пафос матеріалів цього жанру підтримується вербальним оформленням «потoku свідомості» творчої особистості, як-от у народної артистки України Любові Боровської: «Біда нашої професії, що ми залежні від режисера, від сценографа, навіть від погляду. Ти можеш бути талановитим, але має бути хороша п'єса й у ній роль для тебе».

Драматична концепція дійсності у відтворенні сучасного театального життя України об'ємно представлена на сторінках спеціалізованого мистецького видання «Український театр» (сьогодні друкована версія відсутня). Критичне бачення сценічних подій, пов'язане з геніальними діячами світової культури (Шекспір, Шевченко, Курбас) дозволяє панорамно осмислити постаті цих митців, спроектувати їх досягнення на духовний поступ українців.

Видатні діячі театральної культури аналітично представлені на сторінках львівського спеціалізованого часопису «Просценіум». У жанрах кореспонденції, огляду, рецензії критики виражають концептуальність бачення мистецького простору України, персоніфікують концепт «театр» у популярних жанрах театральної журналістики. Так, О. Дорофєєва в полемічному матеріалі «Театр малих форм та великих ідей» за допомогою прийому контрасту демонструє важливість сценічної події: «Театронік» збирає вистави малих форм – акторів-виконавців має бути не більше п'яти...»

Таким чином, сучасне театральне мистецтво України виявляє свої інформаційно-ціннісні орієнтири в нечисленній газетно-журнальній періодиці, у найбільш популярних жанрах рецензії, огляду, інтерв'ю. Театральна публіцистика позиціонує загальнолюдські цінності в координатах драматично-трагічного бачення буття, в пошуках нових форм і жанрів аналітичної презентації.